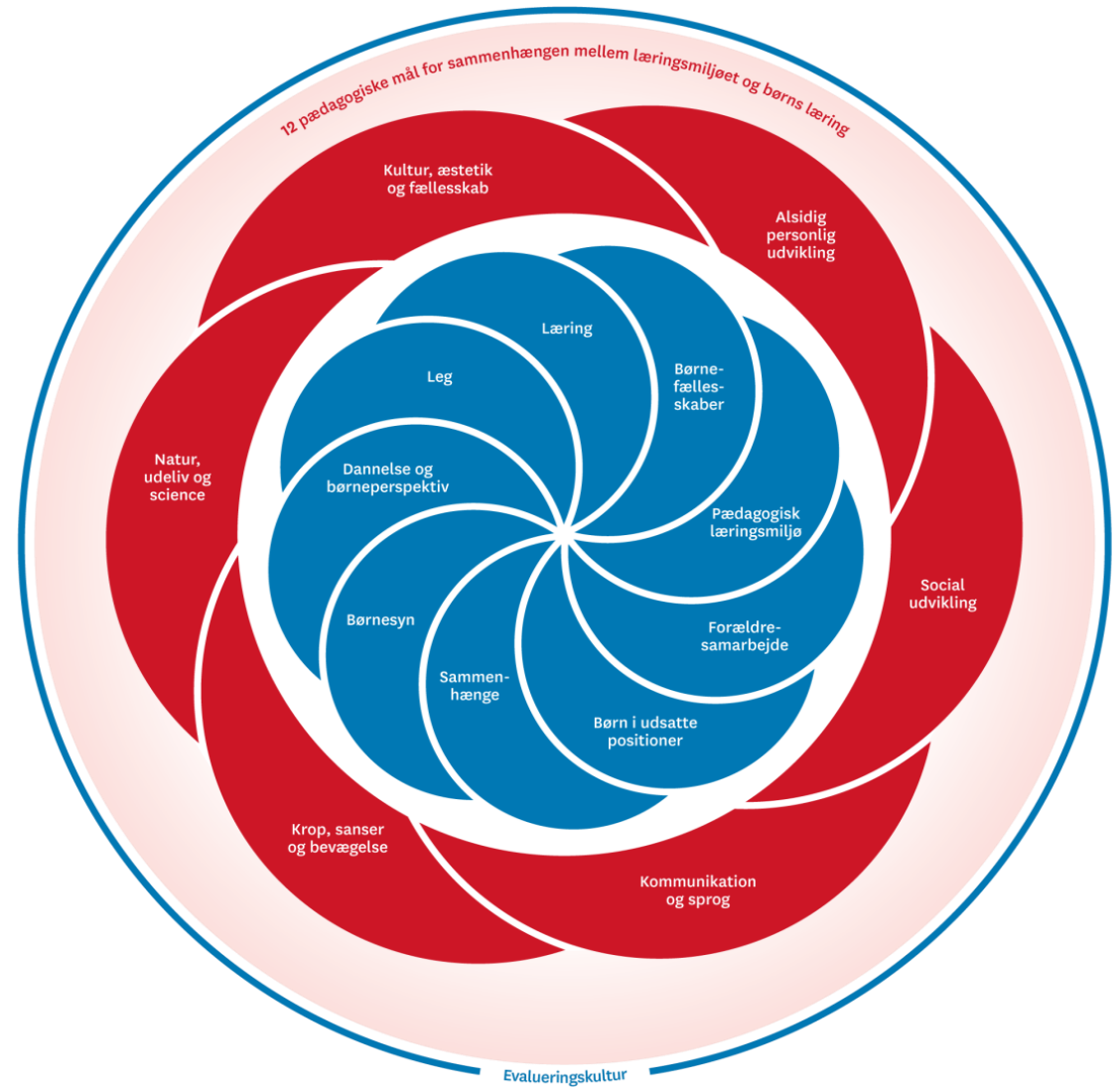

Den Styrkede Pædagogiske Læreplan 2022, for Myretuen i Hillerød Kommune

*Vores arbejde med to læreplanstemaer og
to elementer fra det pædagogiske grundlag*

samt de første skridt i arbejdet med vores evalueringens kultur

Hvordan har vi arbejdet?

I Myretuen havde vi i første omgang, behov for at se på det grundlag vi sammen skal stå på, vores værdier. Vi har derfor, dels ved gruppearbejde, dels i plenum besluttet hvilke ord, Myretuen skal kendes ved, og ikke mindst hvad de betyder for os.

Vi brugte personalemøderne som ramme for processen. På personalemødet i januar 2019, har vi ved gruppearbejde fundet en stor mængde ord, som hver især, har betydning for vores tilgang til det pædagogiske arbejde. Da den store mængde af værdiord dels er uoverskuelig, dels har betydningsmæssige overlapninger og sammenfald,- vil vi afgrænse antallet af værdiord til 4.

På personalemødet i februar fandt vi frem til de 4 værdiord vi har besluttet at arbejde videre med: **Tryghed, Nærvær, Udvikling og Trivsel.**

De 4 værdiord er herefter blevet defineret og beskrevet, så alle medarbejdere har fælles forståelse af både betydning og arbejdsmetode. I denne del af processen, har vi igen arbejdet dels i grupper, og dels i plenum. Til formålet har vi bl.a. anvendt vi App'en "Padlet" der er en god platform at samle tanker og værdiord på.

Med vores fælles værdier, kan vi gå ind og sætte fokus på vores mål for rutiner og konstruerede læringsmiljøerne. I vores rutiner og konstruerede læringsmiljøer finder vi et fælles afsæt i f.eks. Måltidet, garderoben eller lignende, og går i dybden med dette ud fra Søren Schmidts skema som vi har tilpasset til vores behov. Myretuens værdier skal være med til at danne grundlag for målsætningen. Vi vil som udgangspunkt tage fat i målene for måltidet, garderoben, legepladsen, samling og overgange. Årsagen til at vi netop tager udgangspunkt i disse, er at en stor del af tiden i institutionen går med at være i netop vores rutiner og konstruerede læringsmiljøer, hvorfor det er essentielt at have fokus på vores pædagogiske tanker og tilgange heri.

Jeg vil planlægge proces-orienterede aktiviteter som f.eks. refleksionsrum, ud fra en "cafemodel", omkring rutinesituationen/ det konstruerede læringsmiljø og fremlægge det i plenum. Sammen vil vi lægge en overordnet

ramme for hvad vi gerne vil i Myretuen. Derfra deler vi os i stuer/afdelinger og blive mere konkrete på rutinesituationen/ det konstruerede læringsmiljø for de individuelle børnegrupper. I de grupper hvor det er relevant, vil jeg bede medarbejderne om at tale med børnene om de aktuelle rutiner og konstruerede læringsmiljøer, og indtænke børneperspektivet i rutinesituationen/ det konstruerede læringsmiljø.

Ud fra de dannede beskrivelser, vil vi iværksætte prøvehandlinger, hvor vi afprøver den beskrevne praksis.

For at sikre at vi hele tiden forholder os til at læringsmiljøerne er dynamiske størrelser, der afhænger af blandt andet den aktuelle børnegruppe, er vi nødt til at have en evalueringsstruktur. Jeg vil på personalemødet d. 7/2, bede personalet om, hver især, at lave en kort beskrivelse af den bedste evalueringsproces de har deltaget i. Derudfra vil jeg spore mig ind på fællestræk og udarbejde en struktur og afprøve den sammen med medarbejderne.

I forbindelse med min Diplomuddannelse i ledelse, har jeg tilegnet mig viden om organisation, udvikling og samskabelse. Jeg vil bruge denne viden til at understøtte processen omkring at få skabt et inddragende udviklings- og læringsmiljø, hvor medarbejdernes stemme har en fremtrædende rolle.

På dagtilbudsrådsmødet d. 7/12-22 har jeg introduceret rådets medlemmer for vores arbejde, og talt med dem om forældrenes rolle i Myretuen i hverdagsregi. Herudover vil vi se på forældrenes roller i forbindelse med afholdelse af arrangementer.

I lokalmiljøet har vi et godt samarbejde med Kornmarkskolen, plejehjemmet Bauneparken og dagplejen. Vi vil derfor fortsat byde ind til- og i samarbejde med dem.

Myretuens Faglige fyrtårn indenfor inkluderende børnefællesskaber, startede i efteråret 2019 på diplomuddannelse i udvikling af læringsmiljøer. Den viden de har erhvervet/erhverver sig der, bliver sat i spil i de fremadrettede processer omkring udviklingen af Myretuens læringsmiljøer. Inden de begyndte på selve uddannelsen, invitedrede jeg dem ind til en samtale, omkring forventninger og mål før, under og efter uddannelsen. Dette gøres ud fra procesperspektivet for transfer,- 20-30-50

Dette dokument er et udgangspunkt for processen. Processen er dynamisk og det vil derfor være sandsynligt, at der bliver behov for at lave justeringer og ændringer hen ad vejen.

Vores evalueringskultur.

Den løbende evaluering gør vi ved at arbejde med:

"Den stående evaluering" hvor personalet på stuen og stuerne imellem i dagligdagen fører små, korte reflekterende samtaler med hinanden, om det der virker og skal videreføres og om det der skal rettes til eller helt skal væk. Her er hv..ordene i "Nuets didaktik" vigtige.

Den systematiske opfølgning af den løbende evaluering:

I 2020 arbejdede vi med planlægning og evaluering i to hovedspor. I 2021 tog vi fat på en omfattende strukturering af vores evalueringskultur. Her over 3 personalemøder har vi set på:

Hvilke metoder vi kender- og ønsker at bruge til evaluering.

Hvilke aktiviteter, traditioner, forløb og miljøer vi ønsker at evaluere på

I hvilke fora vi vil evaluere de respektive ting

Vores evalueringsstruktur danner nu grundlag for vores evaluering af:

Vores læreplanstemaer set gennem vores hverdagsrutiner.

Vores fysiske læringsmiljøer

Vores traditioner

Enkeltstående forløb

Indsatser

Praksis i hverdagen

Vi har udarbejdet en skematisk oversigt der viser hvilke ting vi evaluerer i hvilke fora. Vi har herudover defineret hvad vi mener med hver enkelt evalueringsemne.

Skemaet hænger på alle stuer samt på kontoret. Vi har et fast punkt på dagsordenen til p-møderne der hedder evaluering. Når vi arbejder med Hverdagsrutinerne, afsætter vi et særligt punkt på dagsordenen til dette.

Da corona-pandemien ramte Danmark, blev vi meget udfordret i at følge vores nye struktur. Vi måtte ikke være samlet, og traditionerne blev aflyst. Vi holdt i en lang periode stue/afdelingsmøder, med fokus på børn og hverdagspraksis.

Da vi endelig måtte samles igen var vi bagud i forhold til at få samlet op på ting der krævede fælles perspektiver for at skabe et samlet Myretuen. Vores evalueringsstruktur skulle derfor lige have lidt plads og tid til at komme ordentligt i gang igen. I forbindelse med at vi "genstartede" vores struktur, fik vi gennemgået den igen på personalemødet. Vi fik opfrisket vores tilgang og kan stadig se mening med strukturen. Vi fandt også en svaghed. Vi havde ikke fået indtænkt rammen for stuemøder.

Vi havde i lang tid struktureret vores p-møder således at vi brugte 2 timer på fælles punkter. Efterfølgende holdt vi 1 times møde stuevis/afdelingsvis. Af vores erfaringer fra coronatiden, vidste vi, at vi var meget mere i dybden med vores refleksioner omkring børn og hverdagspraksis og planlægning igennem coronatiden. Vi var derfor nødt til at se på den ramme vi havde sat for os selv, for vi havde brug for mere tid til refleksion, vidensdeling og planlægning, stuevis.

Vi er blevet enige om at lave en prøvehandling, hvor vi afsætter onsdag formiddag til stuemøder og bruger 1 time efter personalemødet til afdelingsmøder.

Stuemøderne vil blive holdt en gang om måneden i et rul på 4 uger, så vi har en uge hvor der ikke afholdes noget møde. På den måde har vi en "buffer" i tilfælde af sygdom o.l. De to andre stuer i afdelingen dækker stuen der er til møde.

Pædagogik i hverdagsrutinerne

For at sikre at vi har et kontinuerligt fokus på pædagogikken i vores hverdagsrutiner arbejder vi med Søren Schmidts Målskemaer. Siden 2020 har vores fokus ligget på at få beskrevet og sat mål for vores arbejde i de ovennævnte hverdagsrutiner. I dette arbejde vil der ligge en proces omkring at beskrive de røde og blå blade fra Læreplansblomsten, som indgår i arbejdet med hverdagsrutinen.

Når vi har beskrevet hverdagsrutinerne, vil de i en turnusordning blive sat i fokus på vores personalemøder, således at vi løbende har mulighed for at tilrette og justere arbejdsmetoder, mål m.m.

Forældretilfredshedundersøgelsen.

Forældretilfredshedsundersøgelsen, der gennemføres hvert andet år, betragter vi også som en evaluering af vores arbejde. Undersøgelsen gennemgås på et eller flere personalemøder og i Dagtilbudsrådet. Opmærksomhedspunkter udtrages til brug i planlægningen af det pædagogiske arbejde med børnene og til brug for eventuelle forbedringer i vores samarbejde med forældrene.

Vores evalueringsspørgsmål.

Nedenstående er evalueringsspørgsmål som danner udgangspunkt for evalueringerne af de 4 overordnede temaer og for arbejdet med Hverdagsrutinerne.

1. Hvad har vi gjort og med hvilken begrundelse? Hvordan har vi set "med børnene"? Hvilke prøvehandlinger har vi bragt i anvendelse, og hvilken "bevægelse" / udvikling har det skabt? Hvordan kan man se, at vores praksis er baseret på den nye styrkede pædagogiske læreplan (med leg, dannelse og børneperspektiv mv. i fokus)?
2. Hvordan gik det med vores mål - i forhold til det vi ønskede vi at opnå? Spillede det opnåede sammen med de fælles nationale mål? Og hvordan var samspillet med elementerne fra grundlaget? Hvordan spiller vores resultater sammen med at fremme børns trivsel, læring, udvikling og dannelse?
3. Hvordan kan vi vide, om der har været en forbedring for børnene? Og om der var vigtige sideeffekter?
4. Hvilke justeringer vil vi gøre i praksis - og hvor er der brug for at revidere vores begrundelser?
5. Hvordan fastholder og udvikler vi kvaliteten i vores læringsmiljøer?

Det pædagogiske grundlag.

I forbindelse med vores strukturerede planlægning og evaluering af Hverdagsrutinerne vil alle elementerne indgå i evaluerings- og udviklingsprocessen.

Børnesyn.

Hvert barn er et unikt individ, som har værdi i sig selv. Barnelivet har på samme måde værdi i sig selv og er ikke udelukkende en forberedelse til voksenlivet. Børn er generelt kompetente og selvstændige og dette skal understøttes i institutionen. Vi ser børnene som aktive medskabere af deres eget liv og de yder væsentlige og vigtige bidrag til eget liv og udvikling, som personalet understøtter og opmuntrer. Vi oplever børn som initiativrige, kommunikerende og virkelystne og med en egen mening, som skal høres og inddrages i børnenes liv i institutionen. Institutionen skal medvirke til at understøtte børnenes udvikling af selvstændighed og give dem en oplevelse af medbestemmelse.

Ingen børn er ens og alle børn udvikler sig ikke i samme takt og tempo og vi skal understøtte og sikre tid og rum til denne forskellighed i børnegruppen.

I flere år har vi, brugt den Ledelsesstyrede Supervision til evaluering af vores børnesyn, set på handlemønstre og grundlæggende antagelser. Det medvirker til, at vores tilgang til børnene hele tiden er under lup og vi forbliver skarpe på arbejdet med at sikre det enkelte barn en plads i fællesskabet, en plads at ytre sig fra og deltagelsesmuligheder ud fra barnets nuværende ståsted.

I forhold til Hverdagsrutinen "Måltidet", er vores børnesyn meget tydeligt. Børnene bliver inddraget i alle processer i det omfang de kan indgå i dem. De dækker selv bord, rydder af, skænker op, øser mad op, m.m. De får i stor udstrækning, lov til at bestemme hvad de vil spise, af det man der bliver serveret. Før, under og efter måltidet er medarbejderne i dialog med børnene, - og guider og anviser samtidig så børnene ved hvad de skal.

Børnefællesskaber.

Alle børn har ret til at indgå i fællesskaber i Myretuen. Fællesskaberne er rammen, hvori relationer og venskaber udvikles og gror. Både børn og personale er fælles om at skabe det sociale rum, som børnene skal udvikle sig i.

Personalet skal derfor skabe kontekster, hvor det er muligt for børn at få øje på hinanden og dens andens initiativ. Disse kontekster skal nære muligheden for at danne tætte relationer børnene imellem, på sigt venskaber.

Alle børn har brug for en god plads at kommunikere og deltage fra for at kunne indgå i et socialt fællesskab og det er i første omgang personalets opgave at skabe de gode betingelser for alle børn. Nogle børn finder det vanskeligere end andre og her er det personalets opgave at skabe muligheder, der bringer det enkelte barn ind i fællesskabet.

Fællesskabet er grundpillen i Ledelsestyret supervision. Vi har derfor altid fokus på den indbydes relation og positionerne børnene imellem og mellem børn og voksne. Herunder hvordan det kan være nødvendigt at ændre de voksnes position eller den kontekst alle på stuen indgår i for at skabe bedre deltagelsesmuligheder for alle, men især for det udfordrede barn.

Med fokus i hverdagsrutinen Måltidet, er det helt tydeligt at fællesskabet spiller en stor rolle. Børnene hjælper hinanden og den voksne understøtter den dialog der er ved bordet så alle får mulighed for at deltage.

Dannelse og børneperspektiv.

Dannelse er defineret ved den dybere form for læring, der forankres i barnets personlighed og som er udgangspunktet for barnets deltagelse og handlen i verden.

Legen og barnets aktive væren er sammen med dets sociale udvikling barnets grundlæggende udgangspunkt for identitets dannelse. Derfor tilbyder vi barnet mange og alsidige oplevelser og fællesskaber, som medvirker til, at barnet udvikler et billede af sig selv, hvem er jeg? Dannelse sker i fællesskaber, hvor barnet har mulighed for at deltage i dialoger og afprøve sit standpunkt. Hvordan er spillereglerne for at omgås andre?

Personalet skal derfor optræde inviterende og lyttende og undersøgende i relation til barnet. Personalet skal invitere til og indgå i ligeværdige relationer og dialoger med barnet, sætte sig i barnets sted, se med barnet. Personalet skal optræde oprigtigt nysgerrigt i forhold til barnet, anbringe sig 1 til 1 med barnet og bestræbe sig på at forstå barnets intentioner og perspektiv. Dette skal danne baggrund for barnets mulighed for at få indflydelse på livet i institutionen og være aktivt deltagende.

Leg.

I Myretuen har legen værdi i sig selv og det er vigtigt, at de voksne er aktivt deltagende i børnenes lege. Legen fremmer børnenes sociale udvikling, fordi de får lov til at øve sig på livet. De kan afprøve forskellige roller, nye identiteter og lege med deres fantasi. Under forskellige voksenstyrende aktiviteter, f.eks. sanglege på legepladsen, deltager alle voksne, der ikke har andre opgaver. Dette gøres for at skabe en følelse af fælleskab og at høre til, vi er opmærksomme på dem, der står på sidelinjen, og inddrager dem i det omfang de er trygge ved. I legene i Myretuen, er der et fokus på at vi leger, ud fra de kompetencer man besidder. Dette betyder, at vi i forskellige lege skaber udfordringer og succeser, der passer til de forskellige børns kompetencer. Ved at skabe små fysiske miljøer, der kun kan rumme 3-4 børn, gør det at vi, som voksne har nemmere ved at kunne se, hvilke behov de enkelt børn har i de forskellige lege, hvor skal de udfordres, hvor skal der måske hjælpes lidt mere. Vi, som voksne, kan gå ind og skabe og/eller understøtte legen. Når der ses på voksenstyrede lege, i Myretuen, lægges der vægt på at mange af legene er nogle, der skal kunne leges videre af børnene selv. Det er her at vi, som voksne, går foran legen, vi lærer børnene hvordan en enkelt leg leges, vi viser hvordan og får dem til at forstå hvilke kriterier der skal til for at man kan deltage. Efter vi har gjort disse ting, går vi ved siden af barnet i legen, vi lader barnet tage teten, men er fortsat i legen, for at kunne støtte og vise hvordan, hvis usikkerheden skulle indtræffe. Når vi igennem at have gået ved siden af barnet har skabt sikkerhed om den enkelte leg/aktivitet, kan vi gå bag ved barnet/legen. Det er her at barnet selv kan lege og

igangsætte legen, uden hjælp eller støtte fra en voksen, men også her at barnet kan begynde at lære legen fra sig og selv påtage sig de forskellige roller (foran, ved siden af og bag ved).

- Vuggestuen: Her er der stort fokus på at i talesætte legen, for at vise hvad det er der sker. Den voksne indtager ofte rollen som foran og er aktiv deltagende i legen. Der introduceres forskellige lege, både parrallet og roller, der understøttes af den fysiske indretning og de redskaber som er til stede. Fx køkken med udstyr eller legebord med bondegård. Vi er 9 meget opmærksomme på at skabe mindre gruppe, så alle kan blive en del af legen, både når det er den voksenstyrede leg og den mere spontane, som støttes af de voksne.

- Børnehaven: Etableringen af de fysiske rum sker igennem skabelsen af legemiljøer. Vi har f.eks. rum dedikeret til køkkenleg o. lign. her skabes der lege, som far, mor og børn, der bliver handlet ind og lavet mad. Vi har dedikeret et legemiljø til skiftende at have forskellige temaer/funktioner. Her skifter vi ud i hvad rummet skal bruges til, ud fra børnenes spor, hvad interesserer børnene på nuværende tidspunkt. På samme måde har vi et rum dedikeret til kreativ udfoldelse og et med mere plads til motoriske lege. I etableringen af det fysiske rum, har vi også fokus på rummene i rummet. Med dette menes der, at der er fokus på at kunne skabe mindre fysiske rammer, der ikke skal kunne rumme alle børnene, men blot en mindre gruppe på 3-4 børn.

Læring.

I Myretuen ved vi at der er læring i alt hvad vi foretager os. Læring sker i de sociale relationer, legene, de voksenstyrede aktiviteter, vores hverdagsrutiner og alt andet der foregår i Myretuen. Vi anser det derfor, for enormt vigtigt at vi, med vores viden og tilgang skaber et trygt miljø for børnene, at lære i. Vi bruger en anerkendende, science-didaktisk tilgang til læring, og understøtter dermed børnenes nysgerrighed og lyst til at undersøge verden og det den har at byde på. På samme måde som beskrevet i afsnittet om legen, er de voksne er meget opmærksomme på deres position, foran, - ved siden af og bag ved børnene. Alle tre positioner er nødvendige når vi skal skabe et godt læringsmiljø.

Læring foregår også børn imellem. De lærer alle sammen af hinanden. For at skabe de bedste vilkår, har vi derfor bevidst valgt, at Storegruppen ikke er isoleret, men til daglig er fordelt ud på stuerne, således at de yngre børn også kan lære af de ældste børn. Ligeledes lærer de ældste børn, enormt meget af at være sammen med de yngre børn. Der er nemlig mange sociale aspekter der kommer i spil på denne måde. De lærer om hensyn, omsorg og det at være en af "de store", der kan hjælpe både de voksne og de yngre børn.

Pædagogisk læringsmiljø.

I Myretuen arbejder vi med leg og læring gennem hele dagen. I dette er der en stor grad af voksenpositionering da de voksne gennem hele dagen skal være medskabere af børnenes læringsmiljøer. Her i ligger, at de voksne både skal være igangsættere på læringsaktiviteter og lege, ligesom de voksne skal gå bagved, ved siden af og foran børn i forhold til at understøtte den spontane leg og hjælpe børn ind og ud af lege på gode måder.

Lige fra de første børn og voksne møder ind om morgenen, gøres stuerne indbydende i et fællesskab mellem voksne og børn, der med barnesynet kan være med til at bestemme hvilke læringsmiljøer der skal igangsættes. Det kan være et tegnebord, et legobord, et tæppe på gulvet med magneter klar til leg, læring og fordybelse for de første børn, det er her vigtigt at understrege at et læringsmiljø ikke blot er givet ved fx at lægge legoklodser på et bord. De voksne positionerer sig nemlig så de bedst muligt understøtter og underbygger legene, enten ved selv at deltage, ved at bakke op og hjælpe med ideer, eller ved at hjælpe børn fx nyankomne eller børn i udsatte positioner ind i lege. Der også mulighed for at besøge hinandens stuer og så vidt muligt underbygges disse børnefællesskaber på tværs af stuerne.

Dagen igennem er der forskellige aktiviteter primært opdelt i mindre differentierede læringsmiljøer, for at understøtte børnenes nærmeste udviklingszone og for at give plads til børnefællesskaber med forskellige behov. Her inkluderes alle 6 læreplanstemaer samt det pædagogiske grundlag løbende og i en konstant vekselvirkning for at understøtte leg og læring.

Der er en stor grad af sammenhæng helt fra modtagelsen gennem samlingen, formiddagen og frem mod frokosten, hvor børnene på skift hjælper en voksen med at gøre klar til frokost. Dette øger børnenes meddeltagelse, dannelse og omsorg for de andre børn hvilket spiller godt ind i målene for alsidig personlig udvikling og social udvikling. Til frokost sidder børnene stadig i mindre differentierede grupper opdelt efter en inkluderende pædagogisk tankegang.

Der er endvidere en sammenhæng videre til eftermiddagen, hvor vuggestuebørnene og de mindste børnehavebørn sover til middag og de største leger og lærer i forskellige læringsmiljøer fx i fht. udeliv på legepladsen. Vi organiseres os så vidt muligt sådan, at der altid er mindst 3 voksne på legepladsen, for at sikre uderummet som et læringsmiljø, hvor der hele tiden er fokus på den pædagogiske didaktik og trivsel for alle børn inklusive børn i udsatte positioner. Desuden er det vigtigt, at understøtte alle børns deltagelsesmuligheder, dette kan fx gøres ved at børnene hjælpes ind i gode legerelationer og børnefællesskaber, der underbygger deres deltagelse og trivsel, samt inddrager andre børn og skaber et læringsmiljø for flere børn.

Efterhånden som børnene vågner og/eller kommer ind samles børnene i en rammesætning af eftermiddagens leg og læringsmiljøer, her positionere de voksne sig som de har gjort hele dagen ved på den bedste måde at viderefører temaerne fra formiddagen og understøtte/deltage i leg og læringsmiljøer. Gennem hele dagen er der i øvrigt vigtigt at den voksne påtager sig et barnesyn og følger op på spontan leg og giver plads til børneinitierede aktiviteter.

Samarbejde med forældre

Der arbejdes med at holde en god kontakt med forældrene igennem praksisnær ledelse. Den daglige leder søger derfor for i videst muligt omfang at stå til rådighed for forældrene, hvis der skulle være spørgsmål eller andet, dette gælder både personlig kontakt, telefonisk kontakt eller via mail og AULA.

Ud over den daglige kontakt med forældrene, kommunikerer der med forældrene på AULA

Den daglige leder deltager ligeledes i relevante møder med forældre, lige fra trivselssamtaler til skoleoverleveringsamtaler.

Personalet holder 3 måneders samtaler med familierne, når barnet har gået i institutionen i 3 måneder. Dette for at evaluere indkøringen, samt at sikre et fortsat godt samarbejde. Ligeledes afholdes der trivselssamtaler ved behov og ellers én gang årligt.

Der kommunikerer dagligt på AULA gennem personalets dagbogsopslag, der både indeholder billeder og tekst om dagen, heri involveres forældrene i børnenes læring, udvikling og trivsel. Ligeledes kommunikerer der på AULA i forbindelse med forskellige aktiviteter, ferieplanlægning mv.

Ud over kommunikationen over AULA, giver personalet i videst muligt omfang også personlig feedback om dagen ved afhentningerne ligesom der arbejdes meget med at tage imod det enkelte barn på en god måde, så børn og forældre føler sig mødt ved starten af dagen i institutionen og dagen starter så optimalt som det er muligt på givne dag.

Myretuen har et dagtilbudsråd, der består af 5-7 forældre. Vi søger at få rådet sammensat så der både er repræsentanter fra vuggestue og børnehave. Dagtilbudsrådet holder møder 4 gange årligt. En til to gange årligt afholdes der forældremøde med valg til dagtilbudsrådet.

Børn i udsatte positioner.

Når vi oplever børn i udsatte positioner ser vi i første omgang på vores læringsmiljøer og voksenorden. Hvordan kan vi strukturere disse så alle har deltagelsesmulighed. Ser vi nogle spor vi kan arbejde ud fra, eller kan vi plante nogle. Hvilken voksen har den bedste kontakt og hvordan kan vi understøtte denne. Er der en børnegruppe vi kan etablere et samarbejde med. Hvis vi er rådvilde har vi mulighed for sparring til ledelses styret supervision og fremskudt rådgivning, hvor vi kan vende situationen, også anonymt. Eller vi kan blive klogere på om vi skal have hjælp fra PPR i form af logopæd, fysioterapeut, psykolog eller en inklusionsindsats.

Vi benytter forskellige værktøjer og perspektiver, såsom Low Arousal og den narrative tilgang.

Sammenhæng til børnehaveklassen, overgangsarbejdet internt i Myretuen og modtagelse af børn udefra.

I Myretuen har vi Storegruppe, hvor de børn, der skal i skole det kommende år, samles som en gruppe, minimum en gang om ugen, fra 1/5 til 30/4, der er deres sidste dag i Myretuen. Vi har valgt at indrette os på den måde, da vi derved kan give et ensartet tilbud til denne aldersgruppe. Vores fokus i dette sidste år i institutionen er især rettet mod **sociale kompetencer, selvhjulpenhed, få og have et ansvar.**

Arbejdet med børnenes **sociale kompetencer** bygger oven på det arbejde, der er gjort på stuerne gennem barnets institutionstid. Vi arbejder med Fri for mobberi og børneyoga. Her fokuserer vi på venskaber, at respektere den anden og de andre, at kunne tilbageholde sit eget initiativ. Børnene får kendskab til egen krop, hvad føles rart eller ikke. Her udvikles empatien.

Arbejdet med **selvhjulpenhed** sker f.eks. ved måltider og i garderoben. Børnene understøttes af de voksne og af visualisering på tavler, som de kan genbesøge, hvis de er i tvivl om f.eks. påklædning til legepladsen. Det er også her man kan hjælpe eller få hjælp af sidemanden.

Arbejdet med **få og have et ansvar** handler om at børnene får små opgaver i hverdagen, noget de skal, på samme måde som der er noget, de skal, når de kommer i skole, udvikling af tålmodighed, udsættelse af behov, huske beskeder, kunne sit navn og holde styr på sine sager, i sin skuffe og i garderoben.

Arbejdet med **sprog og kommunikation** får det sidste boost i denne gruppe gennem arbejdet med f.eks. spil omhandlende begreber, rækkefølger, kombinationer, bogstaver og tal tilpasset det enkelte barn niveau og kunnen. Børn der udviser særlig interesse for tal og bogstaver tilbydes materialer, der understøtter interessen.

Samarbejdet med skole/HFO er meget veludviklet og velbeskrevet og personalet har et godt kendskab til hinanden og hinandens virkelighed. Vi arbejder med et evalueringsmøde i efteråret, planlægningsmøde i januar, samarbejde med og besøg i naboinstitutionen, hvor nye ideer og tilgange til denne aldersgruppe drøftes, besøgsdage i foråret af personale fra HFO og O. klasse i institutionen, dage i marts og april, hvor børn fra Myretuen og Myretuen har aktiviteter sammen i HFO/skole med personale derfra og egne voksne.

Overleveringsmøder holdes med modtagende skole for de børn, der har været i kontakt med PPR og har særlige behov, som skolen skal være opmærksom på, ligesom mødet afholdes, selvom barnet ikke har været i kontakt med PPR, men hvor personale og forældre sammen vurderer, at der er særlige forhold som skolen med fordel bliver bekendt med, således at skiftet fra institution til HFO/skole bliver lettere for barnet.

Internt i Myretuen rykker vi børn fra vuggestue til børnehave og en sjælden gang mellem 2 stuer. Her har vi et stort fokus på at inddrage forældrene i processen og få hørt deres mening inden en beslutning træffes. I god tid, 1-2 måneder før skiftet, begynder børnene at besøge den nye stue og personalet overleverer deres viden om barnet til det nye personale. Hermed sikres at værdifuld viden ikke går tabt. Modtagende personale tager ligeledes kontakt til de nye børns forældre.

Nye børn udefra der skal begynde i vuggestue og børnehave modtager velkomstbrev fra stuen. Forældre og børn inviteres til en opstartssamtale, hvor forældre og personale sammen sikrer en plan, der skal gøre overgangen til Myretuen så nem og "smertefri" som muligt. Der er en udvidet kontakt med nye forældre i opstartsfasen, samtaler ved behov og altid efter 3 måneder.

Inddragelse af lokalsamfundet.

De vigtigste lokale samarbejdspartnere for os er til hver en tid de andre lokale institutioner og de skoler, vi afgiver børn til. I særdeleshed Kornmarksskolen. Med Kornmarksskolen har vi et grundigt formaliseret samarbejde i løbet af året og i særlig grad i månederne op til 1. maj og igen efter sommerferien.

Vi kontakter lokale virksomheder, hvis de ligger inde med viden vi har brug for, herunder besøg hos dem. F.eks. det lokale vandværk eller Brugsen.

På samme måde har vi kontakt til det lokale bibliotek, den lokale præst og folkekirke i Skævinge og som noget forholdsvis nyt har vi etableret samarbejde med de frivillige i Skønne Skævinge. Her samarbejder vi omkring den årlige byfest bl.a. omkring kreative aktiviteter og vi har åbne værksteder for børn og forældre i forbindelse med Lygtefesten hvert efterår.

Da vi er nabo til plejecenteret Bauneparken, er det også helt naturligt at vi samarbejder med dem. Hvert år er vi f.eks. inde på plejecenteret og slå katten af tønden til Fastelavn.

Vi bor i nogen afstand fra Hillerød bymidte, hvor mange af de kulturelle tilbud findes, men på elcyklerne er vi bedre i stand til at besøge Bibliotek, Solrødgård, Slottet og andre lignende faciliteter.

Vi er således altid opmærksomme på muligheder for at udvide kredsen af samarbejdspartnere i det nære og lidt fjernere lokalsamfund, ligesom vi nysgerrigt slår til, når nye muligheder byder sig.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø.

Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø er så at sige børnenes arbejdsmiljø og grundlæggende for, at børnene har mulighed for at trives, udvikles, lege og lære i daginstitutionen.

Børnene har sjældent direkte indflydelse på det miljø, de kommer i hver dag, så det er en særdeles vigtig opgave for et lydhørt personale og forældre at sikre de bedst mulige betingelser for børnene. Det sker ved at iagttage børnene i hverdagen, lytte til deres tanker og ideer, spørge nysgerrigt ind til dem og hvor det er muligt at tage udgangspunkt i børnenes egne interesser. Altså at sikre trykke, udviklende rammer med plads til leg, nysgerrighed, social udvikling og selvstændiggørelse for alle børn.

Fysisk børnemiljø: Vi tilstræber hele tiden at indrette rummene i Myretuen på en måde, der dels understøtter de læringsmål for børnene, som vi opfatter er vigtige og dels understøtter de læringsmiljøer, som personale og børn oplever, at der er brug for lige nu. Det er vigtigt for os at der både sikres plads til støjende store armbevægelser såvel som stille og rolige aktiviteter.

Vi bruger gennemgangen af hverdagsrutinerne som en lup på det fysiske miljø og viser der sig et behov gennemfører vi ændringer til gavn for børnene. F.eks. lavere garderober, mere plads på badeværelserne og borde, der kan klappes op og derved skabe mere plads på stuen.

Vi er mange samlet på stuerne, så det har stor betydning, at vi har fokus på hygiejne og rengøring i hverdagen. På samme måde har vi fokus på støj og reduktion af støj gennem indretningen, læringsmiljøerne på stuen og de voksnes fordeling. Ved siden af det er der lavet lyddæmpende foranstaltninger ved at montere akustikelementer på væggene og anvende lyddæmpende skillevægge.

Børnene tilbringer en stor del af dagen på legepladsen og på ture ud af huset. Legepladssikkerheden gennemgås årligt af en inspektør og derudover jævnligt af daglig leder, ligesom personalet indberetter det, hvis de finder fejl eller slitage på legeredskaber. Ligeledes benytter vi sikre transportmidler som elcykler og "børnebusser", barnevogne med plads til 4-6 børn, der serviceres jævnligt.

Psykisk børnemiljø:

Det er grundlaget for vores arbejde med børn og familier og det betyder, at personalet i sprog og handling viser børnene vigtigheden af empati, gensidig respekt, tolerance i det indbyrdes samspil mellem mennesker, mellem børnene indbyrdes og personalet og børnene indbyrdes og for den sags skyld mellem personale og forældre.

Samtidig er det vigtigt at børn tilegner sig accept af, at mennesker er forskellige. Nogle børn har et handicap, der kræver særlige hensyn, vi kan have forskellig hudfarve og vi vokser op i forskellige familier med forskellige traditioner, som skal forstås og respekteres. Det har stor betydning at børn lærer at omgås hinanden med et pænt sprog og at ord er med til at definere andre og er medvirkende til at opbygge fornuftige selvbilleder hos det enkelte barn

I bund og grund handler det for os om, at børn lærer at kunne være sammen med andre børn og voksne på en måde, som kommer alle tilpas.

Fri for Mobberi og de daglige samtaler og aktiviteter er grundpillerne i vores arbejde med ovennævnte.

Æstetisk børnemiljø: Institutionen er jo nu en gang bygget, som den er. Der hvor personalet har indflydelse er på indretningen af de rammer, der er indendørs og på legepladsen. En sjælden gang, hvis det er muligt at flytte på døre eller indvendige vægge, hvis behovet for en ændring opstår og gennem ønsker til indretningen af legepladsen.

Så i hverdagen drejer det sig om, at personalet medvirker til at indretning og udsmykning af stuerne og de andre rum inde som ude virker stimulerende på børns nysgerrighed og lyst til at eksperimentere og udvikle og inspirerer til både aktivitet og bevægelse, men også til fordybelse og ro.

Det gælder for personalet om at suge inspiration til sig på netværksmøder, på kurser og hvor de ellers færdes og har mulighed for at samle nye ideer og indfald, som kan bringes til at virke for børnene i Myretuen.

Samtidig er det vigtigt at se og høre med børnene og lytte til deres udsagn i hverdagen. Sætter man sig på knæ og ser rundt på stuen er det let at få øje på, om man kan se mulighed for leg og fordybelse eller om man ser legetøj placeret uden for rækkevidde, rodede lærings-og legemiljøer og måske en skov af alt for mange bord- og stoleben.

Læreplanstemaerne.

Den styrkede pædagogiske læreplan indeholder seks læreplanstemaer:

- a) Alsidig personlig udvikling,
- b) Social udvikling,
- c) Kommunikation og sprog,
- d) Krop, sanser og bevægelse,
- e) Natur, udeliv og science,
- f) Kultur, æstetik og fællesskab.

Som tidligere nævnt, vil vi i 2020 arbejde med 4 overordnede temaer og tanken er at inddrage viden og ideer fra hvert af kompetencenetværkene, der jo også repræsenterer Læreplanstemaerne, i planlægning af og direkte i aktiviteterne. F.eks. "finde former og figurer i den by man bor i og den omgivende natur" eller sammenhængen: "Hvordan indgår jeg i og hvilken plads har jeg i mit lokalsamfund?"

Alsidig personlig udvikling.

Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse."

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement,

livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Dette pædagogiske læringsmiljø skal understøtte at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og ukendte måder og de får tillid til egne potentialer. Læringsmiljøet skal understøtte samspil og tilknytning mellem børnene og personalet, samt børnene imellem. Der skal være et særlig præg af tryghed, omsorg, nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber – dette gælder også situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Dette læreplanstema handler om at udvide barnets erfaring med omverdenen, hvordan barnet er i verden, både i forhold til sig selv og i et samspil med andre mennesker.

I Myretuen arbejder vi med børnenes engagement og deltagelse gennem både pædagogiske rutiner/læringsmiljøer og planlagte aktiviteter – gennem leg, samspil og relationer. Børnene udvikler engagement, når de indgår i en relation med andre, hvor de mødes med respekt og føler sig værdsat. Vi har fokus på, at hvert enkelt barn får en oplevelse af og er igennem en læringsproces hvor selvværd, selvtillid og selvrespekt er betydningsfuldt for et rigt liv. Dette gør vi gennem forskellige pædagogiske indsatser, rutiner, leg og aktiviteter. Bl.a. samling, små grupper, voksenstyret aktiviteter, børneinitieret leg med voksenstøtte osv.

Børnenes selvforståelse og handlemønstre udfordrer vi gennem leg og aktiviteter, vi inviterer børnene til at udtrykke sig og støtter dem i at være bidragende. Børnene skal høres, ses og anerkendes for dét menneske de er - de skal vide, at de er værdifulde og de skal mødes med respekt, så de får en følelse af at være betydningsfulde. Vi arbejder med mod, vi skal sammen med barnet og dets forældre finde balancen hos barnet, hvornår skal barnet udfordres, hvor går grænsen og lade barnet turde at gå sin egen vej i fx relationer, aktiviteter m.m.

Social udvikling.

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource og som bidrager til demokratisk dannelse.

I dette læringsmiljø skal vi understøtte barnets trivsel, at de udvikler empati og relationer samt indgår i et socialt fællesskab. Vi skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, der bidrager til demokratisk dannelse.

I Myretuen er social udvikling et af de vigtigste fokuspunkter – vi tror på at læring sker gennem et socialt rum. Børnene skal "lære" at være mennesker og den læring sker gennem det sociale samspil og relationer til og med andre mennesker. Social udvikling er udvikling af deltagelse og handlemuligheder som foregår i sociale fællesskaber. Børnene skal have en oplevelse af at høre til og være en del af noget.

For at styrke den sociale udvikling arbejder vi i Myretuen med en kobling mellem formelle og uformelle læringsrum – det formelle rum er voksenstyrede aktiviteter og det uformelle rum er børnenes egen leg. Personalet arbejder med at afstemme børnene emotionel via spejling, relationer og interagerer med dem. Vi arbejder med at skabe rum med nærvær og tilstedeværelse i relationer, da relationer og venskaber har stor betydning for den sociale læring og medvirker til udvikling af sociale færdigheder, som bl.a. ses gennem leg.

I Myretuen arbejder vi med at lære at aflæse andre, at kunne sætte sig i andres sted, følelser og oplevelser og kunne handle på måder, som understøtter samspillet/relationen til den anden. Ligeledes er det ligeså vigtigt at lære at mærke sig selv, egne følelser og udtrykke disse. Vi er ligeværdige og forsøger at få og have en forståelse for hinanden. Dette gør vi bl.a. gennem voksenstyrede aktiviteter, såsom fri for mobberi, dialogisk læsning osv.

Vi ved, at sociale relationer med hinanden bidrager til, at børnene er i trivsel og får erfaringer til at begå sig i verden udenfor og gennem hele livet. I Myretuen understøtter vi børns lyst til at lege, udforske verden, være nysgerrige og eksperimentere – de er medproducenter af dagligdagen i Myretuen og vi inddrager dem mest muligt.

Kommunikation og sprog.

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Kommunikation og sprog er en af grundstenene i ethvert læringsmiljø, hvorfor det også er tilstede i enhver handling, relation og dialog vi har igennem dagen i Myretuen.

For at beskrive vores arbejde med dette tema tager vi udgangspunkt i hverdagsrutinen Måltidet. Under måltidet er der god mulighed for at arbejde med sprog. Der er nemlig i selve rammen for måltidet indbygget mulighed for at skabe nærvær, dialog.

Vi bruger muligheden for dels at tale med børnene om deres hverdag, dels at tale om relevante emner der kan være med til at udbygge et ordforråd. Vi kan altså tale om alt- fra den mad vi spiser, til frøer i mosen eller former og farver.

Vi bruger ligeledes dette fora til at blive opmærksomme på evt. fokuspunkter i forhold til individuelle eller generelle udviklingsbehov.

Vi har et rigtig godt samarbejde med vores logopæd, som vi sparrer med i forhold til vores observationer. Vi finder derved frem til evt. justeringer og nye tiltag i forhold til at understøtte sprogudviklingen hos børnene.

Udover vores samarbejde med logopæden, har vi internt i huset, to pædagoger der har deltaget i Hanen-kurset. Hanen-tilgangen gør os opmærksomme på specifikke elementer i dynamikken og kommunikationen i en relation, og giver os samtidig mulighed for bevidst at positionere os og indgå i dialog med barnet/børnene, med sprogudviklende redskaber.

Krop, sanser og bevægelse.

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel. Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Personalet spiller en stor rolle som inspiratorer og som dem der skaber kreative bevægelsesmuligheder, som inviterer til bevægelsesglæde og muligheder for at opleve sansning og udforske egen krop og dens omgivelser.

I Myretuen arbejder vi med en kombination af den aktive krop og den stille krop, som noget alle børn kan mærke både alene og i fællesskabet.

Den aktive krop er jo nærmest altid til stede hos børn og vores opgave er at inspirere børnene til at bruge den til nye aktiviteter og udfordringer efterhånden som børnene vokser til. Her trækker vi på personalegruppens erfaringer og på den inspiration netværkspædagogerne høster på netværksdagene.

Personalet er blevet introduceret til Børneyoga, hvilket er blevet taget godt imod af både børn og voksne. Her er både den aktive og den stille krop på banen. I forbindelse med Fri for mobberi er Børnemassage et element, der bruges i perioder, især i børnehaven. Endelig så er der selvfølgelig de daglige aktiviteter med krop og bevægelse i al almindelighed i form af bevægelseslege, leg, motorikbaner og dans indendørs.

Vi vil har fokus på børnenes brug af kroppen på alle måder: løbe, gå, hoppe, cykle, gynges, rulle, kravle, bryde og samtidig om de voksnes bevidsthed om at sikre børnene mulighed for at udforske kroppen og dens omgivelser gennem bevægelse. Vi vil

tage sanglege, motorikbaner og bevægelses lege med ud på legepladsen og løbende udvide mulighederne for nye aktiviteter. Vi undersøger også, hvordan netværket Krop, sanser og bevægelse, kan understøtte vores arbejde.

Samtidig har vi fokus på at læring også sker gennem sansning og at det er den voksnes opgave at tilvejebringe sanselige oplevelser ud over dem, børnene selv opsøger eller sætter i gang. Børn ruller selv på bakker, gynger højere eller snurrer rundt på eget initiativ. Det er den voksnes opgave at udvide mulighederne for børnenes sanseoplevelser. Det være sig farve, lyd, taktile oplevelser. Et eksempel er at vi altid besøger Mutter Grib i Klaverfabrikken, hvor vi lytter, spiller teater udklædt, maler og samtaler, et andet legen med våd kartoffelmel, at gå barfodet eller den kontrollerede risikobetonede leg, der udfordrer både kroppen og modet hos barnet. Men også muligheden for at opleve sig selv og sin krop i andre miljøer, som skoven, stranden eller parken, med de bevægelsesmuligheder og sanseoplevelser de tilbyder.

Sansningen er også den efterbearbejdning børnene gør i deres egne tankeprocesser efter en sanseoplevelse. Disse processer skal der være plads til i hverdagen og der skal være fokus på den fra personalets side, således at de voksne understøtter gennem gentagelser, samtale og kreativ efterbearbejdelse.

Sanserne bliver også pirret, undersøgt og udfordret, når vi smager, rør ved forskellige madvare under madlavning. Vores medarbejder i køkkenet, er derfor en aktiv del af de pædagogiske aktiviteter og er med til at udføre og understøtte arbejdet med dette læreplanstema. Hun introducerer grøntsager, frugt, krydderier m.m for børnene og laver bla. mad med gruppen af kommende skolebørn, som aktivitet.

Natur, udeliv og science.

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspejlet mellem menneske, samfund og natur.”

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får erfaring med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at oplevet menneskets forbundethed med naturen og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Vi arbejder i Myretuen på, at børn får erfaringer med naturen, naturfænomener, en begyndende forståelse for miljø og bæredygtighed. Vi arbejder med at børn bliver nysgerrige, udfordre og udforsker naturen. At børnene får en erfaring med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, og herunder en begyndende matematisk forståelse. I alle aspekter af det pædagogiske arbejde bruger vi en Science didaktisk tilgang, og er opmærksomme på dens voksnes position i læringsmiljøet. –” Går vi – Foran, ved siden af, eller bagved?”

Vi ved, at naturoplevelser i barndommen har stor betydning for mennesket resten af livet, både følelsesmæssigt, kropsligt, socialt og kognitivt. Læringsmiljøet skal inddrage børnene som medskabere af egen læring, det gør vi i Myretuen blandt andet ved at skabe både af naturmateriale, bruge digitale redskaber til at undersøge naturen – vi forsøger at opmuntre børnene til at lave egne undersøgelser af naturen, gå på opdagelse, at være i naturen, sanse naturen med fx sand, vand, skov, dyr og planter. Vi ønsker at børnene får en fortrolighed og positive erfaringer i at opholde sig meget i naturen og dens omgivelser. Uderummet giver også plads til leg, bevægelse, sansning, fantasi, kreativitet og man kan udfolde sig motorisk. Der kan slås kolbøtter, rulles ned af bakker, lege med naturmaterialer, bygge sværd, bygge insekthoteller osv. – dette gør vi i Myretuen, vi arbejder på at børnene får gode naturoplevelser, som er et særligt rum, hvor man kan dyrke sin nysgerrighed, lytte-evner og deltagelsesmuligheder i fællesskabet.

Vi arbejder også på at børnene får en viden om miljøspørgsmålet og menneskets påvirkning og betydning heraf. Vi arbejder også med diverse processer som fx hvad sker der oppe i luften og hvad sker der under jorden, vi ønsker at bidrage til børns viden, nysgerrighed, samspil og forståelse af naturen. Nogen gange kan det med at bare ligge på en mark og se op på skyerne være en sanselig og følelsesmæssig stor oplevelse, som man husker op gennem voksenlivet.

Kultur, æstetik og fællesskab.

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn

tilegner sig i hverdagslivet. Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

I Myretuen har kultur, æstetik og fællesskab rod i vores alt i vores daglige gørem og laden. Lige fra vores hverdagsrutiner, der bygger meget på normer, traditioner og værdier- til vores aktiviteter, der understøtter fantasi, kreativitet og nysgerrighed.

For at konkretisere, sætter vi fokus på vores hverdagsrutine, Måltidet, der i høj grad understøtter netop dette læreplanstema.

Under måltidet dannes der dels en måltidskultur, hvor normer og traditioner lægger et grundlag for udformningen af rammen. Vi spiser for eksempel kl 11, og sidder i fællesskab og spiser.

Selve måltidet, udgør en vifte af muligheder for stimulering. Madens æstetiske udtryk, duftene, smagene, nysgerrighed på nye madvarer og nye kombinationer af madvarer m.m. Børnenes mulighed for selv at eksperimentere med konsistens og smag understøtter deres fornemmelse af hvad de kan lide og dermed hvem de er.

Vores køkkendame inspirerer til ”madmod” ved at introducere nye ingredienser og sammensætninger. Derudover byder hun ind til forskellige aktiviteter henover året, såsom Madens dag, madlavning med forskellige børnegrupper og ikke mindst julebag.

Grundlaget for den styrkede pædagogiske læreplan i Myretuen.

- *“Den styrkede pædagogiske læreplan – rammer og indhold”, Børne- og Socialministeriet, 2018*
- *“Den overordnede pædagogiske handleplan i Hillerød Kommune”, Hillerød Kommune, 2019 og 2020” (herunder det politiske udvalgs målsætninger)*
- *“Fælles Børn - Fælles ansvar”, Hillerød Kommune, 2019*

Dagtilbuddets praksis - og begrundelser.